

ПРОТОКОЛ

О МЕЂУСЕКТОРСКОЈ САРАДЊИ У ПРОЦЕСУ ЗАШТИТЕ ЖРТАВА НАСИЉА У ПОРОДИЦИ У ВЕЛИКОЈ ПЛАНИ

І. Увод

1. Насиље у породици је друштвена појава која угрожава безбедност и сигурност грађана и утиче на повећање криминалитета у друштву. Ефикасна борба против насиља у породици могућа је кроз координирано деловање свих институција и организација које су у свом раду обавезне да поступају по пријавама за насиље у породици и које су дужне да предузимају мере заустављања насиља.
2. Насиље у породици је појава која је присутна на територији Велике Плана. У 2008. години Центар за социјални рад је примио 130 пријава о насиљу у породици. У 2009. години број жртава породичног насиља је: Број породица 58, а број лица 159 (од тога : деце 114, одраслих 38 и остарелих 7). СОС телефон НВО „Жене у акцији“ у 2008. години примио је 190 позива , а у првих девет месеци 2009. године 185.
3. Сврха овог Протокола је стварање услова за ефикасно деловање институција и невладиних оргнизација у циљу унапређења заштите и помоћи жртви насиља у породици, помоћи починиоцу насиља у промени вредносних ставова и ненасилног решавања сукоба и уважавања равноправности полова и права свих грађана за живот без насиља.

ІІ. Правни основ

Правни основ за доношење Протокола је :

- 1.Национални план акције о побољшању положаја жена
- 2.Конвенција УН о елиминацији свих облика дискриминације према женама 1979.године
- 3.Декларација УН о елиминацији насиља према женама 1993.године
- 4.Пекиншка Декларација и Платформа за акцију 1995. УН
- 5.Препорука Савета Европе 1582(2002.год.)
- 6.Закон о забрани дискриминације
- 7.Закон о равноправности полова
- 8.Кривични законик
- 9.Закон о кривичном поступку
- 10.Породични закон
- 11.Закон о прекршајима

12.Закон о јавном реду и миру

13.Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета

14.Закон о здравственој заштити

15.Национални план акције за децу

16.Општи Протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања

17.Посебан Протокол о поступању полицијских службеника у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања

18.Посебан протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама

III. Дефиниција насиља у породици

1. Насиље у породици је сваки вид психичког, економског, физичког или сексуалног злостављања, које врши један члан породице према другом члану породице.
2. Насиље у породици је кривично дело дефинисано у члану 194. Кривичног законика за које је предвиђена казна затвора.
3. Насиље у породици у смислу Породичног закона јесте понашање, којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице.
4. Чланови породице у смислу овог Протокола су: супружници или бивши супружници, деца, родитељи и остали крвни сродници, лица у тазбинском или адаптивном сродству и лица која су у односу хранитељства, лица која живе или су живела у истом породичном домаћинству, ванбрачни партнери или бивши ванбрачни партнери, лица која су међусобно била или су још увек у емотивној или сексуалној вези, односно која имају заједничко дете или је дете на путу да буде рођено иако никада нису живела у истом породичном домаћинству.

IV. Основни принципи сарадње

Основни принципи сарадње заснивају се на:

- спремности потписника Протокола да учествују у откривању и сузбијању појаве насиља у породици
- спремности на сарадњу у планирању мера заштите од насиља у породици
- спремности на сарадњу у спровођењу планираних мера заштите
- спремности на унапређење мера заштите жртава насиља у породици

- спремности на планирању превентивних мера у елиминисању појаве насиља у породици
- спремности на поштовање специфичности у надлежностима и методама рада партнера
- спремности на уздржавање од критика, омаловажавања и вредновања поступака партнера

V. Учесници Протокола су:

1. Општина Велика Плана
2. Полицијска станица Велика Плана
3. Центар за социјални рад Велика Плана
4. Дом здравља „Др. Милан -Бане Ђорђевић“ Велика Плана
5. Основни суд у Смедереву
6. Прекршајни суд у Смедереву
7. Основни јавни тужиоц у Смедереву
8. Удружење грађана „Жене у акцији“ Велика Плана
9. Актив директора основних и средњих школа са територије општине Велика Плана

VI. Обавезе учесника Протокола

1. Потписници Протокола поступају у границама датих овлашћења из прописане надлежности, односно у складу са мисијом и циљевима организације.
2. Потписници Протокола су спремни да активно и професионално учествују у пружању заштите жртвама насиља у породици и унапређењу мера заштите од насиља у породици.
3. Потписници Протокола се обавезују на појачану сарадњу, благовремену размену информација, координацију у откривању појаве насиља у породици, пријављивању насиља у породици, планирању мера услуга жртвама насиља у породици, праћењу реализације планираних мера и активно учествовање у свим активностима и програмима превенције од насиља у породици.
4. Потписници Протокола се обавезују на доследну имплементацију закона и других прописа у вези са насиљем у породици
5. Потписници Протокола утврђују да за насиље у породици нема оправдања, да је за насиље искључиво одговоран насилник
6. Потписници Протокола нису оптерећени предрасудама и стереотипима о насиљу у породици
7. Као примарни циљ Протокола потписници утврђују безбедност и сигурност жртве
8. Потписивањем овог Протокола потписници се обавезују на хитност у поступању и избор најцелисходнијих мера поступања
9. Потписници Протокола су сагласни да је размена информација и координација активности услов за ефикасно деловање и пружање адекватне заштите
10. Потписници Протокола се обавезују да ће радити на унапређењу знања и компетенција запослених и запослене едуковати за рад са жртвама насиља у породици

Локална самоуправа ће створити услове за успостављање ефикасне заштите жртава насиља у породици дефинисањем наведеног права у Одлуци о правима у социјалној заштити Општине Велика Плана, односно планирањем средстава за пружање заштите жртвама насиља у породици.

Полиција

У случају сазнања о постојању насиља у породици полиција је дужна:

- Да без одлагања изађе на место догађаја ради пружања интервенције или провере пријаве. На основу затченог стања одмах предузети мере и радње у циљу тренутне заштите и пружања потребне здравствене или друге помоћи особи која трпи насиље, а насилника спречити да настави са насиљем.
- У случају, када су жртве насиља деца или су деца присуствовала насиљу одмах обавестити Центар за социјални рад.
- Да разговор са особом која трпи насиље и насилником обави насамо и у одвојеним просторијама. Жртву насиља у породици информисати о правима и могућностима заштите и поступања, а насилника обавестити о последицама таквог понашања, и мерама које се могу предузети против њега.
- Да у случају, када насилник поседује оружје или оруђе подобно за наношење повреда, одмах изда потврду о привременом одузимању оружја.
- Да у случају, када су за то испуњени прописани услови насилника приведе у полицијску станицу, а у ситуацијама високог степена ризика насилнику одредити меру задржавања.
- Да прибави потребна обавештења и прикупи доказе подобне за покретање прекршајног или кривичног поступка.
- Да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка. Уколико је насиље учињено под дејством алкохола или других опојних супстанци уз захтев за покретање прекршајног поступка стави предлог за одређивање мере обавезног лечења када су за то испуњени законом прописани услови.
- Да у случају, када у радњама починиоца насиља има елемената кривичног дела насиља у породици из члана 194. Кривичног закона поднесе пријаву Основном јавном тужиоцу.
- Да на захтев судије за прекршаје и јавног основног тужиоца ради на прикупљању доказа за вођење поступка.
- Да установи евиденцију пријаве насиља у породици и формира базу података сагласно потребама полиције.
- Да пружи асистенцију другим институцијама у поступањима по пријавама насиља у породици и да такви предмети носе ознаку ХИТНО.
- Да активно учествује у изради плана заштите жртава насиља у породици на консултативним састанцима и конференцији случаја.

Центар за социјални рад

Стручни радници:

- Идентификују и евидентирају облике испољеног породичног насиља по изјави жртве
- Обављају разговор са подносиоцем пријаве, сачињавају службену белешку, врше увид у постојећу евиденцију и базу података и обавештавају полицију
- Упознају жртву насиља у породици са правима и могућностима заштите, надлежностима Центра за социјални рад и других институција
- Раде почетну процену угрожености
- Заједно са жртвом раде на изради плана заштите и планирању хитних мера збрињавања, организују конференцију случаја
- Обезбеђују смештај жртава на сигурно место
- Збрињавају децу која су посредно или непосредно жртве насиља у породици
- Посредују и пружају помоћ жртви у контактима са другим институцијама
- Информишу жртву о могућностима остваривања права на материјалну помоћ
- По потреби обезбеђују право на једнократну новчану помоћ у складу са Одлуком о правима у социјалној заштити општине Велика Плана
- Пружају психосоцијалну подршку жртви насиља
- Пружају подршку жртви у судским поступцима-деци у складу са Општим протоколом о заштити деце од злостављања и занемаривања.
- На захтев суда достављају налаз и стручно мишљење у поступцима у вези насиља у породици
- Посредују у уређивању односа између деце и родитеља
- Води евиденцију изречених мера заштите од насиља у породици

Дом здравља

Циљ поступања здравствених установа је хитно санирање повреда и пружање здравствене заштите жртвама.

Жртве насиља у породици имају приоритет у пружању услуга. На лекарски преглед се примају без упута, преко реда и без здравствене књижице.

У случају сумње да је повреда или здравствено стање пацијента последица насиља у породици лекар ће извршити детаљан преглед, утврдити здравствено стање, утврдити на који начин су повреде настале и евидентирати ко их је према казивању пацијента нанео. Повреде и здравствено стање пацијента детаљно описати.

На захтев странке и правосудних органа у што краћем року дати стручно мишљење и извештај о повредама и здравственом стању жртве насиља у породици.

На захтев пацијента лекар ће издати лекарско уверење без предходног плаћања накнаде.

Васпитно образовне установе (предшколска установа, основне и средње школе)

У ситуацијама сазнања постојања насиља у породици поступати у складу са Посебним Протоколом за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у васпитно-образовним установама.

У свакој установи формирати тимове за заштиту деце.

О сазнању о појави насиља у породици обавестити Центар за социјални рад и полицију. Остварити сарадњу са ненасилним родитељем.

Дете које је жртва насиља у породици или живи у породици у којој су поремећени односи и у којима постоји партнерско насиље укључити у разне психосоцијалне програме.

Правосудни органи

Председници судова, Основног и Прекршајног ће се старати, да се у предметима насиља у породици поступа и да се предмети решавају у краћим роковима.

Судови ће предузимати мере обезбеђења присутности странака у поступку и достављања позива и других писмена.

Поштовање рокова за поступање у предметима насиља у породици

Основни јавни тужиоци

За кривично дело насиље у породици из члана 194. Кривичног законика, као врста кривичне санкције прописана је само казна затвора, а не и новчана казна, а према слову закона кривична пријава за било које кривично дело, па и за насиље у породици из члана 194. Кривичног законика подноси се јавном тужилаштву.

Невладине организације

- Пружају подршку жртвама породичног насиља да разумеју своју ситуацију, да препознају и именују насиље, оснажују жртве насиља да отпочну процес изласка из насиља и / или да истрају у судским и другим институционалним процесима
- Процењују степен угрожености и заједно са жртвом насиља израђују безбедоносни (сигурносни) план; учествују у експертским проценама на позив и у сарадњи са другим службама (нпр. Центар за социјални рад, Дом здравља, Полиција, друга невладине организација)
- Информишу жртве о могућим интервенцијама у институцијама система и услугама у заједници
- Пружају (бесплатне) услуге – психолошке, правне, здравствене, из области социјалне заштите и остале
- Организују групе самопомоћи за жене које су преживеле насиље и различите видове групног рада са децом која су имала искуства директног или индиректног насиља
- Посредују у збрињавању и смештају жртава насиља у породици у сигурне просторе (прихватилишта и склоништа) када је насиље актуелно, високог степена опасности и када не постоје друге мере којима би се обезбедила ефикасна контрола насилника
- Упућују жртве насиља у Полицијску станицу информисајући их о надлежностима полиције; успостављају контакт са полицијом ради даље сарадње на случају и праћења ефеката предузетих мера
- Евидентирају позиве и доласке жртава насиља и воде интерну документацију, на основу које се могу изградити извештаји релевантни за поступке који се воде у институцијама
- Размењују информације, консултују се са стручњацима у релевантним службама и учествују на конференцијама случаја за планирање мера заштите
- Учествују у реализацији плана заштите и прате ефекте различитих интервенција

- Пишу правне поднеске и заступају на суду клијенткиње које имају проблем насиља у породици, а немају средства за плаћање правног заступника.
- Организују превентивне активности, промоцију људских (женских, људских и дечијих) права, промоцију активности заштите од насиља, промоцију ненасилних облика комуникације(партнерских и породичних релација) у циљу смањења насиља у породици
- Организују различите едукативне и психосоцијалне програме за одрасле и децу који су у ризику од насиља или су преживели насиље

VII. Процедуре поступања

1. Пријава насиља

Пријава сумњи или сазнања о постојању насиља подносе се:

- А) Центру за социјални рад Велика Плана
- В) Полицијској станици Велика Плана
- С) Саветовалишту СОС НВО Жене у акцији

Пријаве се могу поднети телефоном, усмено доласком у просторије или писаним поднеском.

Пријаве сазнања о извршеном кривичном делу са елементима насиља подносе се Полицијској станици Велика Плана(Управи у Смедереву) или Основном јавном тужилаштву у Смедереву. Партнери су сагласни да у разматрање узимају и анонимне пријаве.

2. Испитивање пријаве

По пријему пријаве приступа се њеном испитивању. Од подносиоца пријаве сазнати што више информација. Обавештења прикупити и из других извора, а обавезно од осталих партнера.

Уколико су жртве насиља деца обавезно обавестити Центар за социјални рад.

У случају када у радњама починиоца има елемената кривичног дела обавезно обавестити Полицијску станицу или Основно јавно тужилаштво.

3. Разговор са жртвом насиља у породици

Разговор са жртвом насиља обавља особа која је едукована за рад са жртвама насиља у породици.

У првом разговору са жртвом насиља успоставити однос поверења. Ставити јој до знања да је слушамо, да се саосећамо са њом, да је разумемо, да јој верујемо и да смо спремни да јој пружимо подршку.

У првом разговору, особу која трпи насиље упознати са последицама насиља и дати јој све информације о правима и услугама које може да добије у институцијама. Ове информације ће јој помоћи да сагледа ситуацију и донесе одлуку.

Особу која трпи насиље не осуђивати. Охрабрити је да говори и посебно јој нагласити да она није крива за насиље које јој се дешава.

Уважавати потребе, процене и ставове особе која трпи насиље.

Уздржавати се од процењивања и критиковања поступака и ставовоа особе која трпи насиље.

Разговор са особом која трпи насиље обављати без присуства насилника и насамом.

Разговор са децом обављати у складу са Европском конвенцијом о правима детета и посебним протоколима којима су уређени начини поступања са децом у ситуацијама насиља.

Особу која трпи насиље подстицати да активно учествује у доношењу одлука и њиховој реализацији, као и да преузима одговорност за донете.

Особу која трпи насиље укључити у доношење плана мера заштите.

После објављеног првог разговора, особи која трпи насиље оставити „отворена врата“ и за други разговор.

4. Процена степена угрожености

На основу обављеног разговора и прикупљених информација од партнера и других извора извршити процену степена угрожености особе која трпи насиље. Степен угрожености се процењује на основу понашања насилника, на основу понашања жртве и услова из окружења.

а) угроженост ниског интензитета

- насилник прети, али жртва и остали чланови породице те претње не сматрају реалним
- жртва није уплашена, није изолована
- жртва има потребне информације, подршку околине и могућност заштите

б) угроженост средњег степена интензитета

- насилник прети
- жртва је уплашена и верује да ће претње остварити
- има подршку околине

с) угроженост високог интензитета

- насилник прети, жртва је уплашена и верује да ће претње остварити
- насиље се понавља и учестало је
- нема подршку околине и нема могућност заштите
- у насиљу су деца

На основу извршене процене степена ризика планирати мере збрињавања. Хитне мере збрињавања (здравствено збрињавање, одвајање од насилника и збрињавање деце) предузимати у случају постојања угрожености високог интензитета.

У случају процене угрожености високог интензитета телефоном обавестити све partnere и по потреби сазвати консултативни састанак и укључити их у планирање мера збрињавања.

5. Планирање мера збрињавања

Приликом планирања мера збрињавања водити рачуна о безбедности жртве и поступати у складу са дефинисаним овлашћењима и надлежностима.

Мере поступања:

- давање информација : жртви дати неопходне информације о правима, мерама заштите и телефонима важних институција, о врстама услуга које институције пружају.

Насилника информисати о последицама таквог понашања и рестриктивним мерама:

- хитно здравствено збрињавање
- збрињавање деце
- смештај жртве на безбедно место
- обавештавање других институција и размена информација
- израда плана мера услуга, жртви насиља у породици
- задржавање насилника у Полицијској станици
- покретање поступка за одређивање мере заштите од насиља у породици
- покретање прекршајног поступка са предлогом за одређивање мере безбедности
- подношење кривичне пријаве
- прикупљање доказа за процесуирање
- обезбеђење пружања правне помоћи
- психосоцијално саветовање уз укључивање у разне програме оснаживања, пружања материјалне подршке и иницирање терапеутског рада

Избор мера поступања врши се према степену угрожености жртве и према степену хитности. Заштиту деце организовати у складу са Европском конвенцијом о правима детета и протоколима о заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања.

VIII. Облици и начин сарадње

1.Размена информација: Размену информација обављати континуирано. У хитним случајевима размена се врши путем телефона уз обавезно сачињавање белешке.

2.Планирање мера поступања: У циљу планирања мера поступања организовати консултативне састанке и конференцију случаја. Консултативни састанци и конференција случаја се организују када је потребно планирати и спроводити мере које захтевају учешће више институција. Консултативни састанци се организују када је потребно донети хитне мере поступања и евалуација плана заштите. Састанак организује партнер који планира и спроводи мере. Конференцију случаја организује и води овлашћени радник Центра за социјални рад – водитељ случаја.

3.Прикупљање и обезбеђивање доказа за процесуирање организују сви партнери. Докази се достављају полицији, односно суду.

4.Развијати мултидисциплинарни приступ у раду са жртвама насиља у породици: Организовати радионице и семинаре за запослене у институцијама, у израду плана услуга жртвама насиља у породици укључити све partnere.

5.Сензибилисање јавности: Организовање трибина, округлих столова, предавања, наступа у медијима.

6.Формирање јединствене базе података: Партнери формирају базу података у складу са потребама и обавезама дефинисаним законима и подзаконским актима..

Јединствену базу података о изреченим мерама заштите од насиља у породици води Центар за социјални рад.

IX. Завршне одредбе

1.Потписници су се договорили да улогу координатора за примену овог Протокола има Координационо тело за превенцију и заштиту од насиља у породици, које ће формирати Општинско веће.

2. Информације о бројевима телефона и услугама које жртве насиља могу добити истаћи на видним местима у просторијама потписника протокола.

3. Путем средстава јавног информисања обавестити јавност о ставу и принципима сарадње партнерских организација на пољу заштите жртава насиља у породици.

4. Овај Протокол је потписан дана 18.11.2010. године у Великој Плани

ПОТПИСНИЦИ ПРОТОКОЛА :

1. Општина Велика Плана

Председник Дејан Шулкић

2. Полицијска станица
Велика Плана

В.Д. Командир Боривоје Костадиновић

3. Центар за социјални рад
Велика Плана

Директорка Драгана Грујић

6. Дом здравља „Др. Милан-Бане Ђорђевић“
Велика Плана

Директор Најдан Дојчиновић

5. Основни суд у Смедереву

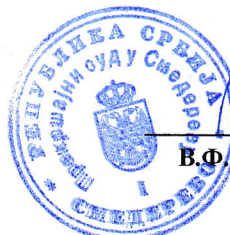

Заменица вршиоца функције председника
Рената Павешковић

6. Основно јавно тужилаштво
Смедерево

Основни јавни тужиоц
Иван Јевтић

7. Прекршајни суд у Смедереву

В.Ф. Председника Прекршајног суда
Невенка Станојловић

8. НВО „Жене у акцији“
Велика Плана

Председница Јованка Бркић

9. Актив директора
предшколске установе,
основних и средњих школа
У Великој Плани

Председница Биљана Милошевић

